

Dvēseļi iedvesmo svētķi

Daudzos godos kā aicināts viesis un pat godu vadītājs ir priesteris, mācītājs vai baznīckungs, kā nu kurš garīdznieku sauc un kurai reliģiskai pārliecībai pieturas. Augusts ir kāzu laiks, pēc statistikas – lielākā daļa laulību ceremoniju tiek rīkotas baznīcā. Viesojoties Preiļu novadā, mums ieteica noteikti satīties ar pazīstamu un visu mīlētu priesteri – **Aigaru Bernānu** no Pieniņu draudzes. Un tā karstā vasaras pusdienlaikā devāmies uz Pieniņu Jēzus Sirds Romas katoļu baznīcu Riebiņu novadā. Neuzkrītošs dievnams, viens no jaunākajiem šajā pusē, sakoptā ezera krastā. Draudze lepojas ar digitālajām ērģelēm, kas uzskatāmas par retu novitāti. Telpu vēl pēc pirmās Komūnijas svētkiem rotāja baltas lentes un altāru ziedi.

Saruna sanāca pusdienlaikā, kad ar draudzes prāvestu kopīgi ieturējām pusdienas ar auksto zupu. Attaisnojās latgaliešu slāvētā viesmīlība neatstāt karstumā ciemiņus bez atvēsinoša cienasta. Aigars pārsteidza ar garīgās un laicīgās dzīves centienu veiksmīgu apvienojumu. Baznīckunga atvērtība un pieejamība ir pārvērtusi ne tikai Pieniņu ticīgo draudzi, bet arī Pieniņu ciemu. Aigars spēlēt vietējā teātrī, ir uzrakstījis projektu un ar vietējo iedzīvotāju spēkiem atjaunojis Pieniņu klubu, organizē gadskārtu ieražu pasākumus un koncertus. Sākumā gaidīto pāris desmitu apmeklētāju vietā tagad visiem interesentiem klubā nepietiek vietas. Tad arī Aigars sapratis, ka cilvēki ir noilgojušies pēc pasākumiem un svētkiem savā Pieniņu draudzē uz vietas. It kā centrs ir Riebiņi, kur rīko daudzus

pasākumus, bet pienīņieši saka, ka, pat ja ir autobuss aizbraukšanai, tā tomēr ir svešāka mala. Bet te, Pieniņos, kā citur Latgales laukos viens ar otru ir rados un priecājas par kopā būšanu.

Ja Pieniņos ir saskaitīti 93 iedzīvotāji, tad baznīcas bilancē ir daudz vairāk – četri simti ticīgo. Gadā Pieniņu Jēzus Sirds Romas katoļu baznīcā salaulā 30 pārus, bet apbedī uz pusi mazāk. Kristīto bērniņu skaits tuvojas astoņiem desmitiem gadā, kas ir gandrīz tik, cik ciema iedzīvotāju. Kā vienai nelielai ciema baznīcai ir izdevies piesaistīt godu svinētājus?

Pirmajam pārim, kurš pie manis precējās, bija populārs kāzu fotogrāfs. Tā kā pati baznīca, ceremonija ar kori Pieniņu draudzē patika, slava aizgāja kā klusais telefons. Cilvēki sāka braukt laulāties, gatavoties laulībām. Ar pāriem kopīgi

meklējam laiku katehizācijai, skaidrojam, mācām ticības patiesības. Tās sarunas ir atvērtas un atraisītas, droši vien tas daudziem patīk. Šajās reizēs jau viņi paši atklāj sev ticības patiesības no jauna. Bērībā vecmāmiņa vai vecāki ir piespieduši gatavoties pirmajai komūnijai, tad iezubrās ticības mācību un ļoti ātri aizmirst, nav izpratnes.

Vēl man ir pārliecība, ka manā vārdā darbojas Dievs. Apzinot savus talantus un trūkumus, es to vēl vairāk saprotu, jo pēc dabas esmu ļoti kautrīgs, man ir grūti nodibināt kontaktu, atvērties un uzsākt sarunu. Patiesībā, lai uzņemtos iniciatīvu un aktīvi darbotos, man jā-mēģina sevi pārlauzt. Un tas no manis daudz prasītu, bet viss notiek ar vieglo Dieva roku.

Divi cilvēki satiekas – tas ir ar Dieva ziņu vai pašu roku darbs? Baznīckungs laikam to visu laulājot redz. Vai ir iespējams pateikt, ka ir bijis Dieva pirksts?

Dažādi, tas ir ļoti dažādi. Pāiet zināms laiks, kamēr mēs gatavojamies kāzām, un es tos cilvēkus iepazīstu. Tad var redzēt, ka daļai laulības ir formālas, to vajag un tāpēc to izdarīs. Ir ar interesi, ir ar mīlestības dzirksti. Ir pāri, kas no-

brieduši laulībām, jo daudzi bez laulības gadiem dzīvo kopā, viņiem ir nopietna attieksme, un pārdomātais lēmums jau ir pieņemts.

Protams, ka dzirksti starp abiem var pamanīt uzreiz. Ir dažādas situācijas – ir pāri, kuriem svarīgi salaulāties, skaista ceremonija un – viss. Man ir tāda klusa cerība, ka saņemtās zināšanas viņiem dzīvē tomēr noder.

Vai ir bijuši gadījumi, kad ir gribējies atrunāt no laulībām?

Laulība ir kā aicinājums, kurš ir jāizvērtē un nopietni jāpārdomā. Baznīckungam būtu jāaicina izvērtēt šo soli un pat nospēlēt tādu kā atrunātāja lomu, lai pārbaudītu mīlestību. Bet tomēr dzīvē notiek tā, ka pie baznīckunga piesakās, kad kāzu datums jau ir noteikts.

Izsēnis par ģimenes lielākajiem godiem tika uzskatītas kristības, kāzas un bēres, kurās tiekams visa lielā dzimta. Vai tā ir arī tagad un kas ir mainījies?

Tie ir cilvēka dzīves svarīgākie notikumi. Bieži vien uz kristībām tagad ir pilna baznīca draugu un radu, pat vairāk nekā kāzās un tādus godus svin, pat kri-ze nav iespaidojusi. Arī kāzas ir kļuvušas lielākas. Kā senākajās tradīcijās – radu un draugu pulkā. Vienīgi žēl, ka tas no-

tiek viesu mājās, varbūt jaunajam pārim mazāk rūpju, bet patiesībā godus svinēt dzimtas mājās būtu labāk.

Bēru godos gan ir sākušās būtiskas izmaiņas. Kādreiz atvadīties no aizgājēja nāca visi – radi, kaimiņi, aicināti vai neaicināti. Vairākus vakarus pirms bērēm dziedāja psalmus. Jau manā bērībā – tikai vienu vakaru, tad vēl otrā ritā sanāca dziedāt. Tagad bēres notiek nelielā lokā, arī lielās bēres nav vairāk bēru vakara, nav psalmu dziedāšanas. Vai arī tiek organizēts uz vienu stundiņu pēcpusdienā. Bēru ceremonija mainās Rietumu ietekmē, ātrāks ritms un steiga. Nāve ir tabu tēma, kas nevienam nepatīk. Psalmus arī nemāk dziedāt. Pati apbedīšana tāda – ka tik ātrāk zemes klēpī. Un miers! Visu izdara apbedīšanas uzņēmums. Ērti un vienkārši. Agrāk bija izvadīšana no mājām, tad bēru ceremonija uz baznīcu, no baznīcas veda uz kapiem.

Ko godi nozīmē: vai enerģijas apmaiņu un saikni radu, draugu lokā?

Protams. Kāzās tradicionāli lasa evaņģēliju par to, kā Jēzus izdarīja pirmo brīnumu. Tas notika Galileja kalnā kāzu godos. Jēzus ar māti un mācekļiem bija aicināti, un, kā jau Dienvidos, kāzas svin viss miests vai pilsēta. Lielākais kauns un

negods jaunajam pārim, ja pēkšņi pie-trūkst ēdamā vai dzeramā. Šo problēmu pamanīja Jēzus māte un teica, ka nav vīna. Jēzus iebilda, kāda gan viņam un viņai daļa gar to, ka nav vīna. Taču Marija neklausījās un teica kalpiem, lai dara, ko liks. Bija seši akmens trauki šķīstīša-nās vajadzībām, ko kalpiem lika piepildīt ar ūdeni. Jēzus šo ūdeni pārvērtā vīnā. Sanāk, ka Dievs rūpējas par laicīgām lie-tām, lai netrūktu dzeramā.

Viens no eksegētiem¹ skaidroja šādi – ka Dievs redz, cik cilvēks ir noil-gojies pēc prieka, pēc sajūtām, kad visi ir kopā, kad ir aizmirsusies ikdienas, sma-gais darbs, kad beidzot ir atpūta, svētki. Un te ir maza daļa Debesu valstības prie-ka, ko cilvēks izjūt virs zemes.

Vai priekam var būt ierobežojumi? Cik daudz mums ir ļauts izjust, jo bie-ži vien Baznīcas mācību saista ar upu-ri, krusta nešanu, sāpēm, lai nopelnītu prieku. Viegļākais upuris ir 40 dienu gavēnis, kad no priekiem un pārliekas ēša-nas ir jāatsakās, lai nopelnītu Lieldienu atlaides. Lai būtu prieks, vai ir jādod kaut kas pretī? Varbūt darbs ir pretstats priekam, ja esi strādājis, tātad esi pelnījis prieku.

Var jau būt, ka kādreiz par lielu prie-ku ir jābūt upuriem. Droši vien tā arī ir.

Kā cilvēks var kaut ko labu nopel-nīt?

Vislielākais, ko var darīt, ir cilvēkmī-lestības darbi. Tuvākajam jeb ikvienam. Ikviens – tāda ir beznosacījuma mīlesti-ba. Laba darišana.

Ja tu dari labu, tad nav jāuzdod jautā-jums, vajag viņam to vai nevajag, novērtē vai nenovērtē. Jo Jēzus arī saka, ja tu dari labu bez nosacījumiem, tad tas arī ir labi. Un ikviens darbs ar sevis pilnveidošanu ir pats grūtākais. Ir cilvēki, kas ir varējuši vadīt veselus karapulkus un gūt uzvaras, bet ar sevi nav tikuši galā. Tas jau ir vis-sarežģītākais – tikt galā ar sevi.

Tagad ir moderni meklēt dzīves jēgu, aizrauties ar ezoteriku, horosko-piem, Latvijai svešākām Austrumu ti-cībām.

Man liekas – ir divas galējības. Vie-ni vispār neko nedomā, tiem ir absolūti vienalga. Tie, kuri sāk domāt. Dīvaini, ka viņi nemeklē tradicionālā kultūras man-tojumā vai saknēs. Kad cilvēkam piedāvā izskaidrot ticības patiesības, bieži viņš atbild, ka nevajag, jo jau tāpat visu zinot. Tiklīdz kāds sāk runāt par reinkarnāciju, karmu vai čakrām, tad klausās un iesais-tās jaunajā, cerot, ka tiks atklāti nezināmi

pasaules noslēpumi. Paradokss, ka cilvē-ki uz to uzķeras. Mūsdienās modernā re-līģija tiek piedāvāta patērētājsabiedrībai. Cilvēks ienāk kā lielveikalā un paņem no plaukta, ko grib, tā arī pasniedz reliģiju kā precī un piedāvā ļoti plašu klāstu, lai var izvēlēties, ko gribi – vai Kristu, vai Budu, vai reinkarnāciju. Citi atkal skatās šauri – tikai kaut ko vienu, pārējo – attu-rīgi.

Vai reliģija nav prece mūsdienu sa-biedrībā?

Es domāju – nē. Kāds to mēģina un patērētāja domāšana tiek ievazāta, tas parādās cilvēku attieksmē. Kaut vai tas, ka cilvēki par Dievu atceras, kad ir vāja-dzīgas sajūtas – Ziemassvētku dziesmi-ņa, skuju smarža un piparkūka vai brau-ciens uz baznīcu. Otrs gadījums tad, kad ir problēmas, kad ļoti vajag kaut ko. Tad Dievam prasa dot.

Tā ir mūsu nelaime, ka mēs ļoti bieži neanalizējam, vai tas būs īstais, kas mums nesīs laimi.

Kad Dievs uzklausā, ja nāk pastāvi-gi uz baznīcu vai arī ja – tikai Ziemas-svētkos?

Tai saiknei ir jābūt pastāvīgai. Es to parasti salīdzinu ar draudzību. Var dzī-vot Pieniņos, es pat zinu šos cilvēkus, kuri dzīvo aiz meža, vienreiz gadā viņus satieku veikalā, sasveicināties un – viss. Es viņu ikdienu nezinu, viņi arī par mani neinteresējas. Bet ir cilvēki, kurus satieku biežāk, aprunājamies, kā iet, tiekamies ikdienā un svētku reizēs, draudzējamies, es viņus pazīstu daudz labāk.

Tāpat attiecībā ar Dievu, var atnākt gadā reizi un pateikt „Čau!”. Daudzi tā dzīvo: es Dievam netraucēju un lai viņš man netraucē. Vienu reizi gadā sasveici-nāties, bet saiknes nav.

Par Dievu var ļoti gudri runāt un teo-loģiskus traktātus lasīt, bet katram cilvēkam pieredze iegūstama ļoti individuāli. Dievs atklājas ļoti personiski, caur garīgo dzīvi un attiecībām: jo vairāk tuvojas, lūdzas, meklē Dievu un par to domā, iepazīst caur Svētajiem Rakstiem un li-turgiju, jo Dievs cilvēkam vairāk atklājas. Ja nav personiskā kontakta un pieredzes, runāt var skaisti un gudri. Neviens nav spiests iet uz baznīcu, bet tie, kuri nāk, to arī novērtē. Viņi arī zina, ko baznīca viņiem dod. Tie, kas nenāk, to arī nezi-

na. Dieva ceļi ir ļoti dažādi un neizdi-bināmi, un Dieva pedagogija uz katru cilvēku darbojas individuāli. Katram cil-vēkam viņa pieredze un viņa ceļš, kā viņš atnāk pie Dieva uz baznīcu, ir atšķirīgs. Kādam nozīmīga loma ir baznīckun-ga padomam un mācībai, bet cits atrod pats savos meklējumos pēc patiesības. Vēl kādam ir nozīmīgas tradīcijas un arī saknes. Latgalē ir bijušas lielas un ticībā stipras ģimenes, cilvēks šādā garā audzi-nāts, citādu attieksmi nevar iedomāties.

Jāmeklē pašam sevī, citur nekas nav atrodams, jo neviens neslēpjas. Vienkār-ši jābūt atvērtam.

Mana mīļākā ir baznīca, kurā es biju kristīts – Bērzgales baznīca pie Aglonas. 300 gadus veca koka baznīca. Es tur va-dīju savu pirmo misi. Tur bijusi mana bērība pie vecmāmiņas, pats esmu dzi-mis Aglonā. Pasienes baznīca ir mana otrā mīlestība, tur ir tāda sajūta, ka gribētu tur palikt. Es pat se-mināra gados domāju par Pa-sieni, un tā bija Dieva dāvana, ka mani tur nozīmēja kalpot (pirms Pieniņu draudzes Aigars kalpoja Pasienes–Zilupes katoļu draudzē).

Priesteris Aigars izrāda sa-glabātos un restaurētos krus-tus un Kristus tēlus. Jau ir ideja veidot Sakrālās mākslas muzeju. Ir savāktas baznīcas tekstilijas, liturģiskie apģērbi, senie tērpi un altārsegas dažādās rok-darbu tehnikās – rišeljē, izšūtas, ar ie-locēm u. tml. Muzeju speciālisti pat no Rundāles pils esot teikuši, ka par tādām lietām varot apskaut.

Pirms atstājam Pieniņu draudzes māju, Aigars nolasa mūka Antona Grī-na rakstīto, jo tas pilnīgāk izsaka arī paša domas: „Svētki ir viens no mūsu dvēselei raksturīgākajiem izpausmes veidiem. Mēs svinam svētkus, lai pār-veidotu mūsu dzīvi, un kaut kas no-zīmīgs sakustas mūsu dvēselēs. Svētki mūs nostāda dzīves briesmu un risku priekšā, piedāvājot atdzimšanas veidu, tā ir kā dziedināšana. Ir veselīgi aiz-mirst savu dvēseli un ķermeni svētku ritmā. Daudzie svētki veido liturģiskā laika ritmu, to izsakot katru reizi jaunā veidā... Tas ir aicinājums uzdrošināties dzīvi sākt no jauna. Tas ir apsolījums, ka ķēdes, kas mūs padara nebrīvus un ierobežotus, var krist. Mūsu ievainotā dvēsele tiek dziedināta, ja pilnībā aiz-mirstamies svētku dinamiskā.”

¹ Eksegēts – teologs, kas skaidro un interpre-tē Biblii.